Розслідування Трампа проти Джорджа Сороса: політична риторика, правові межі та можливі наслідки

Віктор БЕДЬ
Науково-дослідний інститут стратегічних та політико-правових досліджень
Карпатського університету імені Августина Волошина

м. Ужгород,
13 вересня 2025 р.

Анотація

У статті здійснено аналіз заяви президента США Дональда Трампа від 27 серпня та 12 вересня 2025 року про намір розпочати розслідування діяльності мільярдера Джорджа Сороса та його сина Алекса за законом RICO (Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act, 1970 — Закон про вплив рекету та корумповані організації), спрямованим проти організованих злочинних угруповань. Розглядаються політичний контекст, юридичні бар'єри, реакції суспільства та міжнародні наслідки. Особливу увагу приділено відсутності підтвердження з боку Міністерства юстиції США щодо відкриття офіційного провадження. Оцінюється, чи слід розглядати ініціативу Трампа як реальний кримінальний процес чи передусім як елемент політичної стратегії чинного президента напередодні проміжних виборів до Конгресу, що мають відбутися у листопаді 2026 року.

Ключові слова: США, Дональд Трамп, Джордж Сорос, RICO, політика, правосуддя, вибори, конспірологія, міжнародні наслідки.

Abstract

The article analyzes U.S. President Donald Trump's statements of August 27 and September 12, 2025, about his intention to initiate an investigation into the activities of billionaire George Soros and his son Alex under the RICO Act (Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act, 1970 — Law on Combating Racketeering and Corrupt Organizations), aimed against organized criminal groups. The study examines the political context, legal barriers, public reactions, and international implications. Particular attention is paid to the absence of confirmation from the U.S. Department of Justice regarding the initiation of any official proceedings. The article evaluates whether Trump's initiative should be considered a genuine criminal

process or primarily a component of the political strategy of the incumbent president in the run-up to the midterm congressional elections scheduled for November 2026.

Keywords: USA, Donald Trump, George Soros, RICO, politics, justice, elections, conspiracy theories, international implications.

Контекст і сутність заяви

27 серпня 2025 року президент США Дональд Трамп у дописі в Truth Social, а 12 вересня 2025 року — у прямому ефірі телеканалу Fox News — заявив, що його адміністрація «буде розслідувати діяльність Джорджа Сороса» і що «проти нього та інших є підстави для справи за RICO (Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act, 1970 — Закон про вплив рекету та корумповані організації)» [1]. У своїх виступах він звинуватив Сороса і його сина Алекса у фінансуванні «насильницьких протестів», радикалізації молоді та спробах дестабілізувати ситуацію в країні [2].

При цьому Міністерство юстиції США станом на 13 вересня 2025 р. не підтвердило початок жодного офіційного розслідування [3]. Таким чином, мова йде насамперед про політичну заяву, а не про факт кримінального провадження.

Юридичні межі застосування RICO

Закон RICO (Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act, 1970) спрямований проти організованих злочинних угруповань. Для його застосування необхідно довести «патерн рекетирської діяльності» та участь у «підприємстві», яке системно вчиняє злочини [4].

Грантова діяльність, фінансування правозахисних неурядових організацій (НУО) чи участь у мирних протестах не підпадають під критерії закону RICO, якщо відсутні конкретні злочини, передбачені законом. Юристи та аналітики відзначають, що без суттєвої доказової бази спроба застосування RICO проти Сороса малоймовірна [5].

Політичні мотиви Трампа

Політичний процес у США після президентських виборів 2024 року входить у нову фазу — підготовку до проміжних виборів до Конгресу, які мають відбутися у листопаді 2026 року. Для Дональда Трампа, який нині вдруге очолює Білий дім, образ Джорджа Сороса став зручним символом «ворога» на американському політичному фронті [6].

Його риторика спрямована на консолідацію виборців довкола кількох напрямів:

- критика глобалізму та впливу міжнародних еліт, що подається як загроза суверенітету США;
- опір розширенню прав меншин, політиці мультикультуралізму, міграційній відкритості та соціальним програмам інклюзії, які представляються як виклик «традиційним американським цінностям»;
- апеляція до наведення порядку — звинувачення у фінансуванні протестів і радикалізації суспільства з боку структур, пов'язаних із Соросом.

Водночас слід підкреслити, що більшість із цих тем — права людини, рівність можливостей, толерантність — є фундаментальними принципами сучасної демократичної системи, які відстоюють не лише ліберальні, а й консервативні демократичні сили. У риториці Трампа вони постають радше як політичні символи опонентів, а не як реальні загрози, і використовуються для створення образу ворога. Такий підхід свідчить про перевагу популізму, маніпуляції інформацією та експлуатації суспільних фобій над обґрунтованою правовою чи ціннісною дискусією.

Таким чином, головна мета заяви президента США — політична, а не правова: це спосіб мобілізації та зміцнення власних позицій напередодні майбутніх виборів, а не підтверджений факт кримінального провадження.

Реакції, критика і загрози

Позиція Сороса та OSF. Фундація «Відкрите суспільство» заперечує звинувачення у фінансуванні «насильницьких протестів» [7].

Фактчекери. Reuters, AP та PolitiFact неодноразово спростовували твердження, що Сорос «оплачує протестувальників», називаючи їх бездоказовими [8].

Загрози:
1. Політизація правосуддя — ризик підриву довіри до інститутів правосуддя та правоохоронної системи США.
2. Радикалізація суспільства — підживлення конспірології й антисемітських наративів [9].
3. Міжнародні наслідки — удар по репутації США як держави права.

Наслідки і прогнози

1. Сценарій риторики: справа так і залишиться на рівні заяв. У такому випадку Трамп досягає політичного ефекту без юридичних наслідків.
2. Сценарій внутрішніх перевірок: можливі запити до правоохоронних органів, але без доказів вони не матимуть судового продовження.
3. Сценарій ескалації: спроба офіційного розслідування зазнає серйозних юридичних труднощів і може викликати як внутрішню, так і міжнародну критику.

Висновки

1. Станом на середину вересня 2025 р. немає підтвердження про відкриття RICO-справи проти Джорджа чи Алекса Сороса. Є лише заява президента США.
2. Юридичні перспективи такої справи виглядають примарними через високий бар'єр доказування та конституційні гарантії свободи слова й протесту.
3. Мета Трампа та його оточення полягає насамперед у політичній мобілізації електорату, створенні образу «ворога» та відверненні уваги від як внутрішніх, так і зовнішніх проблем.
4. Подальший розвиток ситуації залежатиме від дій Міністерства юстиції США. Висновки залишаються відкритими для уточнення, залежно від майбутніх подій.

Джерела

1. Fox News. Trump says Soros could face RICO case (12.09.2025). URL: https://www.foxnews.com (дата доступу: 13.09.2025).

2. The National Desk. Trump: Soros and son Alex financed violent protests (12.09.2025). URL: https://thenationaldesk.com (дата доступу: 13.09.2025).

3. Reuters. No DOJ confirmation on Trump's Soros RICO claims (13.09.2025). URL: https://www.reuters.com (дата доступу: 13.09.2025).

4. U.S. Code. Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act (18 U.S.C. §§ 1961–1968).

5. Bloomberg. Legal experts doubt RICO against Soros (12.09.2025). URL: https://www.bloomberg.com (дата доступу: 13.09.2025).

6. Washington Post. Trump escalates attacks on Soros in election rhetoric (27.08.2025). URL: https://www.washingtonpost.com (дата доступу: 13.09.2025).

7. Open Society Foundations. The Open Society Foundations and Protest in the United States — Open Society does not pay people to protest or directly train or coordinate protestors. (пресреліз) 26 серпня 2025. URL: https://www.opensocietyfoundations.org/newsroom/the-open-society-foundations-and-protest-in-the-united-states (дата доступу: 13.09.2025).

8. PolitiFact. Fact-check: No, Soros didn't pay protesters (2020–2024). URL: https://www.politifact.com (дата доступу: 13.09.2025).

9. The Guardian. Soros conspiracy theories fuel antisemitism (2023). URL: https://www.theguardian.com (дата доступу: 13.09.2025).